

A MŰVÉSZETI PORTÁL

CSODA A KONYHÁBAN

Les 7 doigts de la main: Cuisine & Confessions

2016. 04. 20.

A kanadai székhelyű Les 7 doigts de la main egy francia kifejezéssel játszik: „a kéz öt uja” – különböző elemek szoros együttműködésére utal, ez esetben a hét alapító tag együttműködésére. Társulatuk ars poeticája nemcsak a cirkusz és a színház, de legalább annyira a rendkívüli és a hétköznapi határainak a felszámolása. Ahogy a társulat honlapján írják, az alapítók egy „emberi léptékű cirkuszt” álmodtak meg, és a Műpában bemutatott, Cuisine & Confessions (Konyha és vallomások) című előadásukban ez az álom maradéktalanul valóra is válik.

Az előadás minden ízében a határátlépés jegyében készült. A színpadot egy hatalmas, ám a legkevésbé sem stilizált, sőt sokat sejtetően funkcionális konyhabútor uralja (díszlet: Ana Capelluto). Sehol a cirkusznál megszokott, tágas, üres tér vagy a fantáziavilágot megidéző, színes-varázsos díszlet. Az előadók is hétköznapi ruhákban (jelmez: Anne-Séguin Poirier), kényelmesen mozognak ebben az egyszerű közegben, tesznek-vesznek, beszélgetnek, nem csak egymással, a nézőkkel is, néha a színpadról, mikrofon segítségével, de legtöbbször a nézőtérben, a helyüket lassan elfoglaló nézők közt elvegyülve. A különbség köztük és köztünk mindössze annyi, hogy mi, nézők, színházi előadásra érkeztünk, és ennek megfelelően láthatóan elegánsabban öltöztünk. Az előadás kezdetét ezért nehéz is meghatározni: a nézőtér és a színpad között már egy alma repül oda-vissza, egyre merészebb ívekben, de a színpadon még mindig látszólagos készülődés folyik, a nézőtéri fény is sokára, szinte észrevétlenül alszik el.

A nézők és az előadók felcserélhetősége, a távolság felszámolása az egész előadáson végigvonuló gondolati mag. A Les 7 doigts de la main azt üzeni, hogy akár mi is lehetnénk fent a színpadon – ahogy az előadás során ez többször elő is fordul – és ők is lehetnének lent a nézőtéren, ezt a koncepciót ráadásul több szinten is működtetik. A mindannyiunk számára jól ismert konyhai eszközökkel, tálakkal, habverőkkel olyan magától értetődően játszanak, zsonglörködnek, hogy szinte kedvünk van csatlakozni: látjuk magunkat, ahogy legközelebb a saját konyhánkban mi is így vesszük le a tálat a polcról, és így pörgetjük meg a fakanalat, mielőtt a levesbe merítenénk. Ez az igazi virtuozitás: a könnyedség, amely elfeledtet velünk, hogy zsonglőrmutatványt, sok évnyi tanulás és megfeszített gyakorlás kifinomult eredményét látjuk. Egyszerűnek tűnik minden, mint egy omlett elkészítése.

Mert mi másról is szólhatna az előadás, mint arról, ami kivétel nélkül mindenkit összeköt, mindannyiunk közös élményéről, az ételről? Bár a konkrét élmény személyenként más és más, abban nem téved a Les 7 doigts de la main, hogy mindenkinek vannak meghatározó emlékei ízekről, illatokról, az otthoni konyháról, a kedvenc ételekről, amelyekről talán nem is jut eszünkbe, hogy életünk egy-egy fontos mozzanatához vagy szereplőjéhez kapcsolódnak. Az előadásban megismerjük a kilenc szereplő történetét; ezek olykor egyszerűek (vagy egyszerűségükben is sokat mondóak) mint Nella Nivaé, aki azt mondja, „cirkuszban nőttem fel. A gyerekkori emlékeimnek mind pattogatott kukorica- és vattacukor-illata van.” Máskor pedig megrázóak, mint Melvin Diggs-é, akinek a sült krumpoli a szegénységből és a reménytelenségből való kitörést idézi.

Vallomásokat hallgatunk, és közben nézzük, ahogy egyre látványosabb trükköket és mutatványokat hajtanak végre. A szöveg és a mozgás azonban nem válik el egymástól, ellenkezőleg, a mutatványok a szövegnek köszönhetően (és számomra épp ebben rejlik az újcirkusz műfajának lényege és nagyszerűsége) tartalommal telítődnek. Melvin Diggs változó magasságban egymásra erősített, különféle méretű kereteken repül át, és a cirkuszi truvájok dramaturgiájának megfelelően, folyamatosan emeli a tétet, minden ugrása magasabb, nehezebb, elképesztőbb, mint az előző, ugyanakkor minden keret egy-egy kapu, minden ugrás egy lépéssel távolabb viszi a kilátástalan St. Louis-i gettóból, ahol „az ember csak vár. Arra vár, hogy börtönbe kerüljön, vagy arra, hogy lelőjék”. Egyszerre csodálatot keltő és megrázó a produkció, amely a személyes hangvételi történetet egyszerre két síkon meséli el.

Ugyanerre a dramaturgiára épül az előadás talán legerősebb monológja, az argentin Matias Plaulé. A konyhaasztal tetején állva, állómikrofonba meséli el a történetét, amely így ezúttal nem felvételtől szól, és zene sem szól alatta – ebben a jelenetben nincs helye a fesztelenségnek. Plaul az apjáról mesél, akit sosem ismerhetett meg. Apja egyike volt ugyanis azoknak, akik áldozatául estek az 1976-tól 1983-ig tartó argentin diktatúrának, amelyben a Nemzeti Újjászervezési Folyamatnak nevezett politika részeként a katonai rezsim ellenségeinek ezreit likvidálták a junta kínzókamráiban. A kor megnevezésével élve desaparecido, azaz „eltűnt” apa erőszakos halálának árnyékában töltött gyermekkort az értetlenség és a félelem lengi be. Plaul elbeszélését újra és újra megszakítja, hogy felugorjon az asztaltól egy méternyire álló kínai rúdra.

Ebben a kontextusban, a föld felett épp csak néhány centiméterrel megállított zuhanások, a föld és ég közti lebegés kiszolgáltatottsága, a rúd kérlelhetetlen merevségének és a test törékeny légységének ütköztetése tökéletes allegóriáját nyújtja a kínzások fizikai fájdalmának csakúgy, mint a családi tragédiának. A produkció itt elveszíti szórakoztató mutatvány-jellegét, és minden mozdulat súlyos jelentéssel terhesül. Vallomását Plaul azzal fejezi be, hogy megpróbálja kitalálni, mi lehetett apja kedvenc étele. Választása, mivel apja olasz gyökerű családban nőtt fel, a tésztára esik. A tészta pedig elkészül, hogy az előadás végén, egyfajta áldozati felajánlásként, a nézők tányéjára kerüljön.

A fajsúlyos történeteket könnyed mozzanatok váltják, repülnek a testek, a konyhai eszközök, a hozzávalók – és közben elkészül egy omlett is, amelyet kellő felhajtással, fel is szolgálnak a színpadon egy nézőnek, Mishannock Ferrero újdonsült szerelmének. Később más nézőket szólítanak a színpadra, ami még közelebb hozza a rivalda két oldalán lévőket, és ebben a társulat a végsőkéig megy: miután leülteti egy asztalhoz a három, véletlenszerűen kiválasztott, de név szerint szólított nézőt, az artisták magukra hagyják őket egy mikrofon és egy tál olajbogyó társaságában, és eltűnnek a hatalmas konyhaasztal mögött. A kezdeti derűtség után a jelenet elkezd izgalmassá válni, és világossá válik, hogy nem kell cirkuszi artistának lenni, hogy ezen a színpadon történetet meséljünk, mert mesél a három ember pusztja jelenléte, mesél enyhe zavaruk, közös létezésük a térben, és mesél mindennek felett

az evés gesztusa. Emberi, érthető ez a színpadi jel, ezernyi asszociáció kapcsolódik hozzá, értjük, tudjuk olvasni. A három, előadónak előlépett néző pedig később beáll főzni is – a társulattal együtt készítik el az előadás egyik emblematikus ételét, a banánkenyeret, amelyet az előadás végén a nézőknek osztanak ki, és ezzel, egy este erejéig, végérvényesen összegabalyodnak a megszokott színházi szerepkörök.

A *Cuisine & Confessions* rendkívül szórakoztató előadás, tele humorral, lélegzetelállító, a legmagasabb technikai tudással végrehajtott mutatvánnyal, hol fájó, hol vigasztaló emberséggel; egyszerre lenyűgöz rendkívüliségével és megmutatja a hétköznapijainkban – és így a bennünk, nézőkben, mindannyiunkban – rejlő csodát. Az üzenet világos: ki a színpadon, ki a konyhában (ki pedig a színpadon kialakított konyhában, mindegy is, hogy artista vagy néző), de mindannyian izgalmasak, érdekesek vagyunk, saját életünk hősei. Az előadást követő hosszú, elragadtatott taps is világossá tette, hogy az üzenet átjutott a rivalda az este alatt oly sokszor áthágott határvonalán. Remélem, a *Les 7 doigts de la main* a jövőben visszatér hozzánk, hogy ezt a fontos gondolatot újra és újra eszünkbe juttassa.

Cuisine & Confessions

Les 7 doigts de la main

Előadják

Melvin Diggs, Mishannock Ferrero, Sidney Iking Bateman, Anna Kichtchenko, Camille Legris, Nella Niva, Emile Pineault, Matias Plaul, Pablo Pramparo

Alkotók

Colin Gagné – hang

Eric Champoux – fény

Ana Cappelluto – díszlet

Anne-Séguin Poirier – jelmez

Yannick Labonté, Jérôme LeBaut – akrobatikus elemek

Francisco Cruz – artistamester

Sébastien Soldevila – zenei vezető

Shana Carroll, Sébastien Soldevila – rendező

Koprodukciós partnerek

CNCD Châteaувallon - Centre National de Création et de Diffusion Culturelles, Espace Jean Legendre, Théâtre de Compiègne - Scène nationale de l'Oise en préfiguration, Grand Théâtre de Provence, Thomas Lightburn Producer, TOHU

2016. április 09.

Művészetek Palotája, Fesztivál Színház

Budapesti Tavasz Fesztivál

Fotók: Alexandre Galliez és Posztós János